Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES
[*JULIANE KOKOTT*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 21. maijā[1]

Lieta C-251/14

György Balázs
pret
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága

(Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Tiesību aktu saskaņošana — Direktīva 98/70/EK — Benzīna un dīzeļdegvielas kvalitāte — Tehniska standarta papildu kvalitātes prasības — Direktīva 98/34/EK — Informācijas sniegšanas kārtība tehnisko standartu un noteikumu jomā

I – **Ievads**

1. Atšķirīgas dalībvalstu degvielas specifikācijas var ietekmēt iekšējo tirgu. Šā iemesla dēļ degvielas direktīvas[2] mērķis ir likvidēt noteiktus šķēršļus degvielas tirdzniecības jomā, nosakot specifikācijas. Arī Eiropas standartizācijas politikai, kādu to īsteno Savienības atzītās standartizācijas organizācijas, principā ir jāatvieglo preču un pakalpojumu brīva aprite[3].

2. Eiropas Standartizācijas komitejas (turpmāk tekstā – "*CEN*") pieņemtais dīzeļdegvielas standarts papildus degvielas direktīvas prasībām paredz dīzeļdegvielas uzliesmošanas temperatūras specifikāciju. Ungārija šo *CEN* standartu ir pārņēmusi valsts standartā, kas principā ir brīvprātīgi piemērojams. Tikai tādēļ, ka vienā no Ungārijas tiesiskajiem regulējumiem ir atsauce uz šo valsts standartu, uzliesmošanas temperatūras specifikācija kļūst saistoša dīzeļdegvielas tirdzniecībai degvielas uzpildes stacijās.

3. Līdz ar to izskatāmajā tiesvedībā vispirms rodas jautājums, vai šādas specifikācijas saistošais raksturs ir saderīgs ar degvielas direktīvu.

4. Turklāt iesniedzējtiesa uzdod jautājumus par prasībām, kādas Direktīva 98/34/EK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā[4], izvirza valsts tiesiskajam regulējumam, kas standartā ietvertas specifikācijas atzīst par tādām, kam ir saistošs juridisks spēks.

1 — Oriģinālvaloda – vācu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 13. oktobra Direktīva 98/70/EK, kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/12/EEK (OV L 350, 58. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regulu (EK) Nr. 1882/2003, ar ko Padomes Lēmumam 1999/468/EK pielāgo noteikumus par komitejām, kuras palīdz Komisijai īstenot tai piešķirtās ieviešanas pilnvaras, kas noteiktas dokumentos, uz kuriem attiecas EK līguma 251. pantā minētā procedūra (OV L 284, 1. lpp.).

3 — Skat. 2003. gada 28. marta Vispārīgās vadlīnijas sadarbībai starp *CEN*, *CENELEC* un *ETSI* un Eiropas Komisiju un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociāciju (OV C 91, 7. lpp.).

4 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīva, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, kā arī informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV L 204, 37. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/96/EK, ar ko pielāgo dažas direktīvas preču brīvas aprites jomā saistībā ar Bulgārijas un Rumānijas pievienošanos (OV L 363, 81. lpp.).

II – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesību normas*

1) Degvielas direktīva

5. Degvielas direktīvas mērķis tās preambulas 1. apsvērumā tiek raksturots šādi:

"tā kā dalībvalstu pieņemto tiesību aktu vai administratīvo pasākumu atšķirību dēļ attiecībā uz autotransporta līdzekļu piespiedu aizdedzes iekšdedzes dzinēju un kompresijas aizdedzes iekšdedzes dzinēju darbināšanai izmantojamo tradicionālo un alternatīvo degvielu specifikācijām rodas šķēršļi tirdzniecībai Kopienā, kas var tieši ietekmēt gan iekšējo tirgu, gan arī Eiropas autobūves un naftas pārstrādes uzņēmumu konkurētspēju; tā kā saskaņā ar Līguma 3.b panta noteikumiem tāpēc jāsaskaņo tiesību akti šajā jomā".

6. Preambulas 2. apsvērums ir formulēts šādi:

"tā kā Līguma 100.a panta 3. punktā paredzēts, ka Komisijas priekšlikumi, kas vērsti uz iekšējā tirgus izveidi un nostiprināšanu un *inter alia* attiecas uz veselības aizsardzību un vides aizsardzību, balstīsies uz augstu aizsardzības līmeni".

7. Preambulas 20. apsvērumā ir paredzēts:

"tā kā cilvēku veselības un/vai vides aizsardzībai noteiktās aglomerācijās vai īpašās teritorijās, kurās ir kādas gaisa kvalitātes problēmas, ievērojot šajā direktīvā noteikto procedūru, dalībvalstīm vajadzētu ļaut noteikt, ka tur var pārdot tikai tādas degvielas, kuru vides specifikācijas ir stingrākas par šajā direktīvā noteiktajām; tā kā šī procedūra atšķiras no informēšanas procedūras, kas paredzēta [..] Direktīvā 98/34/EK [..]".

8. Degvielas direktīvas 1. pantā ir reglamentēta tās darbības joma, un tajā ir noteikts šādi:

"Šajā direktīvā saistībā ar veselības aizsardzību un vides aizsardzību ir noteiktas tehniskās specifikācijas degvielām, ko izmanto autotransporta līdzekļu piespiedu aizdedzes iekšdedzes dzinēju un kompresijas aizdedzes iekšdedzes dzinēju darbināšanai."

9. Dīzeļdegvielas kvalitāte degvielas direktīvas 4. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir reglamentēta šādi:

"ne vēlāk kā 2009. gada 1. janvārī dalībvalstis [..] nodrošina, ka dīzeļdegvielu var realizēt to teritorijā tikai [tad], ja tas atbilst IV pielikumā noteiktajai vides specifikācijai, izņemot attiecībā uz maksimālo sēra saturu, kas ir 10 mg/kg".

10. Degvielas direktīvas 5. pantā ir paredzēta degvielas laišana brīvā apgrozībā:

"Neviena dalībvalsts nedrīkst aizliegt, ierobežot vai aizkavēt laist tirgū degvielu, kas pilnībā atbilst šīs direktīvas prasībām."

11. Degvielas direktīvas 6. pants ļauj dalībvalstīm ar zināmiem nosacījumiem pieņemt stingrākas vides specifikācijas, nekā norādīts šajā direktīvā.

12. Degvielas direktīvas IV pielikumā ir noteiktas autotransporta līdzekļu kompresijas aizdedzes iekšdedzes dzinēju darbināšanai pārdodamo degvielu vides specifikācijas. Maksimālie limiti ir noteikti šādiem parametriem: cetānskaitlim, blīvumam pie 15 grādiem pēc Celsija, destilācijas rādītājiem, policikliskiem aromātiskiem ūdeņražiem un sēra saturam.

13. Degvielas direktīvā grozījumi tika izdarīti ar Direktīvu 2009/30/EK [5] (turpmāk tekstā – "Direktīva 2009/30"). Saskaņā ar grozošās direktīvas 5. pantu tā stājās spēkā 20. dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, t.i., 2009. gada 25. jūnijā, un atbilstoši tās 4. pantam tā bija jātransponē līdz 2010. gada 31. decembrim. Tā nav piemērojama izskatāmajai lietai, kura aizsākās ar akcīzes nodokļa pārbaudi 2009. gada 5. oktobrī, jo Ungārija degvielas direktīvu transponēja tikai ar 2010. un 2011. gadā pieņemtiem likumiem [6].

14. Katrā ziņā ir jāizceļ Direktīvas 2009/30 preambulas 31. apsvērums, jo tas attiecas uz attiecīgajā tiesvedībā aplūkojamo *CEN* standartu EN 590:

"Direktīvas 98/70/EK IV pielikums jāpiemēro tā, lai nodrošinātu dīzeļdegvielas ar augstāku biodegvielas saturu ("B7"), nekā paredzēts standartā EN 590:2004 ("B5"), laišanu tirgū. Šo standartu vajadzētu atbilstīgi atjaunināt, kā arī noteikt maksimālo limitu tiem tehniskajiem rādītājiem, kas nav iekļauti pielikumā, piemēram, oksidēšanās stabilitātei, uzliesmošanas temperatūrai, koksa skaitlim, pelnu saturam, ūdens saturam, kopējam piesārņojumam, vara plāksnītes korozijai, eļļotspējai, kinemātiskai viskozitātei, saduļķošanās punktam, auksta filtra nosprostošanas temperatūrai, fosfora saturam, skābes skaitlim, peroksīdiem, skābes skaitļa nobīdei, smidzinātāja aizsērēšanai, stabilitātes piedevu pievienošanai."

2) Direktīva 98/34

15. Saskaņā ar Direktīvu 98/34 dalībvalstīm ir jākonsultējas ar Komisiju, pirms tās pieņem noteikumus, kas var radīt šķēršļus iekšējā tirgū.

16. Direktīvas 98/34 1. pantā ir ietverti galveno jēdzienu skaidrojumi:

"3. "tehniski parametri" – parametri, kas ietverti dokumentā, kurš nosaka preces nepieciešamās īpašības, piemēram, kvalitātes līmeni, darbību, drošību vai izmērus, ieskaitot prasības, kas piemērojamas precei saskaņā ar nosaukumu, ar kuru preci pārdod, terminoloģiju, simboliem, pārbaudēm un pārbaužu metodēm, iesaiņojumu, marķēšanu vai etiķetēšanu un atbilstības novērtēšanas procedūrām.

[..]

6. "standarts" – tehnisks parametrs, ko apstiprinājusi atzīta standartizācijas iestāde atkārtotai vai ilgstošai piemērošanai, atbilstība kam nav obligāta un kas ir viens no šādiem:

— [..],

— Eiropas standarts: standarts, ko pieņēmusi Eiropas standartizācijas organizācija un kas darīts pieejams plašai sabiedrībai,

5 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa direktīva, ar ko groza Direktīvu 98/70/EK attiecībā uz benzīna, dīzeļdegvielas un gāzeļļas specifikācijām un ievieš mehānismu autotransporta līdzekļos lietojamās degvielas radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas kontrolei un samazināšanai, groza Padomes Direktīvu 1999/32/EK attiecībā uz tās degvielas specifikācijām, kuru lieto iekšējo ūdensceļu kuģos, un atceļ Direktīvu 93/12/EEK (OV L 140, 88. lpp.).

6 — Skat. *Eurlex* saistībā ar šo direktīvu minētos Ungārijas īstenošanas noteikumus.

— valsts standarts: standarts, ko pieņēmusi valsts standartizācijas iestāde un kas darīts pieejams plašai sabiedrībai;

[..]

11. "tehniskie noteikumi" – tehniski parametri un [vai] citas prasības vai noteikumi par pakalpojumiem, ietverot attiecīgus administratīvus noteikumus, kuru ievērošana ir obligāta *de jure* vai *de facto*, tirdzniecības, pakalpojumu sniegšanas, pakalpojumu sniedzēja izveidošanas vai izmantošanas gadījumā kādā dalībvalstī vai lielā tās daļā, kā arī dalībvalstu normatīvie un administratīvie akti [..], kas aizliedz preces ražošanu, ievešanu, tirdzniecību vai izmantošanu vai kas aizliedz pakalpojumu sniegšanu vai izmantošanu, vai uzņēmumu kā pakalpojumu sniedzēju.

De facto tehniski noteikumi ietver:

— dalībvalsts normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas vai nu uz tehniskiem parametriem [..], atbilstība kuriem tiek pielīdzināta atbilstības prezumpcijai iepriekšminēto normatīvo un administratīvo aktu noteikumiem;

[..]."

B – *Eiropas standarti*

17. Savienība un EBTA atzīst *CEN* par Eiropas standartizācijas organizāciju[7]. 1993. gadā *CEN* pirmo reizi pieņēma Eiropas dīzeļdegvielas standartu (EN 590:1993), kas paredzēja minimālo pieļaujamo uzliesmošanas temperatūru 55 grādus pēc Celsija un bija atbilstoši noteikta aizstājošajos standartos EN 590:1999, EN 590:2004, EN 590:2009 un EN 590:2013.

C – *Ungārijas tiesību normas*

1) Ministrijas noteikumi par degvielas kvalitātes nosacījumiem

18. Transporta, telekomunikāciju un enerģētikas ministrijas 2008. gada 22. augusta Noteikumi Nr. 20/2008 par degvielas kvalitātes nosacījumiem (turpmāk tekstā – "ministrijas noteikumi") atbilstoši to 9. panta 1. punkta c) apakšpunktam transponē Direktīvu 2003/17/EK, ar ko groza degvielas direktīvu[8] (turpmāk tekstā – "Direktīva 20013/17"). Nekas neliecina par atkāpēm no direktīvas noteikumiem.

2) Standartizācijas likums

19. 1995. gada Likuma Nr. XXVIII par standartizāciju (turpmāk tekstā – "Standartizācijas likums") 6. pantā valsts standarta saistošais raksturs ir reglamentēts šādi:

"1. Valsts standartu piemērošana ir brīvprātīga.

2. Tehniskos noteikumos var būt atsauce uz kādu valsts standartu, uzskatot, ka līdz ar tā piemērošanu tiek izpildīti šajos noteikumos izvirzītie nosacījumi.

7 — Skat. Vispārīgās vadlīnijas sadarbībai starp *CEN*, *CENELEC* un *ETSI* un Eiropas Komisiju un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociāciju, minētas 3. zemsvītras piezīmē, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regulas (ES) Nr. 1025/2012 par Eiropas standartizāciju (OV L 316, 12. lpp.), kas stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī, I pielikumu.

8 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 3. marta Direktīva, ar kuru groza Direktīvu 98/70/EK, kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielas kvalitāti (OV L 76, 10. lpp.).

[..]"

3) Likums par akcīzes nodokli

20. 2003. gada Likuma Nr. CXXVII par akcīzes nodokli un speciālo tiesisko regulējumu ar akcīzes nodokli apliekamo preču tirdzniecības jomā (turpmāk tekstā – "Likums par akcīzes nodokli") 110. panta 13. punktā ir reglamentēta tostarp biodīzeļdegvielas tirdzniecība:

"[..] No citu degvielas uzpildes staciju [nevis gaisakuģu apgādi nodrošinošo degvielas uzpildes staciju] rezervuāriem drīkst pārdot vienīgi, un tikai izmantojot sūkņus, [..] muitas tarifa pozīcijā 2710 19 41 ietilpstošo gāzeļļu un muitas tarifa pozīcijās 2710 19 41 un 2710 19 45 ietilpstošo mazutu, kas atbilst spēkā esošajam Ungārijas standartam, [..] kā arī biodīzeli un E85, kas atbilst spēkā esošajam Ungārijas standartam. [..]

[..]"

III – **Fakti un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu**

21. Pirmās instances pārvaldes iestāde 2009. gada 5. oktobrī veica *György Balázs* dīzeļdegvielas krājumu akcīzes nodokļa pārbaudi.

22. Veicot noņemtā parauga analīzi, tika konstatēts, ka dīzeļdegvielas uzliesmošanas temperatūra neatbilda Ungārijas standartā MSZ EN 590:2009 noteiktajam. Proti, tā bija 44 grādi pēc Celsija šajā standartā pieļaujamo 55 grādu pēc Celsija vietā [9]. Dienā, kad tika veikta nodokļu revīzija, šis standarts nebija pieejams ungāru valodā.

23. Valsts nodokļu un muitas administrācijas Bāčas-Kiškunas meģes muitas un nodokļu direkcijas Kiškērešas dienests 2013. gada 21. martā konstatēja, ka *György Balázs* esot pārkāpis Likumu par akcīzes nodokli un noteica viņam pienākumu samaksāt naudas sodu HUF 4 418 080 apmērā, kā arī akcīzes nodokli HUF 883 616 apmērā un segt ekspertīzes izmaksas HUF 58 900 apmērā. Valsts nodokļu un muitas administrācijas Dienvidalfeldas reģionālā muitas un nodokļu direkcija 2013. gada 13. jūnijā apstiprināja šo lēmumu.

24. György Balázs šo lēmumu ir pārsūdzējis Kečkemētas administratīvajā un darba lietu tiesā (turpmāk tekstā – "iesniedzējtiesa"). Šajā tiesvedībā iesniedzējtiesa uzdod Tiesai šādus jautājumus:

"1) Vai degvielas direktīvas 4. panta 1. punkts un 5. pants jāinterpretē tādējādi, ka papildus kvalitātes prasībām, kas noteiktas valsts tiesiskajā regulējumā, kas pieņemts, pamatojoties uz minēto direktīvu, citā valsts tiesiskajā regulējumā nevar degvielas piegādātājam padarīt saistošas kvalitātes prasības, kas paredzētas kādā valsts standartā un papildina direktīvā noteiktās?

2) Vai Direktīvas 98/34 1. panta 6. un 11. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, ja ir spēkā kāds tehnisks noteikums (šajā gadījumā ministrijas noteikumi, kas pieņemti, pamatojoties uz leģislatīvu pilnvarojumu), šajā pašā jomā pieņemta valsts standarta piemērošana var būt tikai brīvprātīga, proti, likumā nedrīkst noteikt, ka šis standarts piemērojams obligāti?

3) Vai Direktīvas 98/34 1. panta 6. punktā noteiktā prasība, ka valsts standartam jābūt darītam pieejamam plašai sabiedrībai, ir izpildīta, ja standarts laikā, kad pārvaldes iestādes ieskatā tas esot bijis jāpiemēro, nebija pieejams valsts valodā?"

9 — Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, domājams, drukas kļūdas dēļ ir norādīts, ka standartā ir paredzēta uzliesmošanas temperatūra 53 grādi.

25. Rakstveida apsvērumus iesniedza *G. Balázs*, Grieķijas Republika, Ungārija un Eiropas Komisija. 2015. gada 23. aprīļa tiesas sēdē piedalījās vēl arī Dienvidalfeldas reģionālā muitas un nodokļu direkcija, bet nepiedalījās *G. Balázs* un Grieķija.

IV – **Juridiskais vērtējums**

26. Tiesas sēdē reģionālā muitas un nodokļu direkcija izvirzīja argumentu, ka iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem nav nekāda kopsakara ar pamatlietu. Ar apstrīdēto lēmumu esot tikai pieprasīts veikt nesamaksātā akcīzes nodokļa apmaksu. Neesot piemērots sods par dīzeļdegvielas specifikāciju neievērošanu.

27. Ja reģionālā muitas un nodokļu direkcija tādējādi vēlējās norādīt, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav vajadzīgs sprieduma taisīšanai un tādēļ ir nepieņemams, šim argumentam jāiebilst, ka nozīmīguma novērtējums principā ir iesniedzējtiesas kompetencē un Tiesa, izņemot acīmredzamas kļūdas, to principā nepārbauda [10].

28. Tomēr, atbildot uz papildu jautājumu, reģionālā muitas un nodokļu direkcija atzina, ka uzliesmošanas temperatūras pārbaudes rezultāti tikuši izmantoti, lai konstatētu, ka *G. Balázs* ir tirgojis degvielu, kam ir piemērojami lielāki nodokļi nekā ar nodokli apliktajai dīzeļdegvielai. Tādējādi prasībām attiecībā uz uzliesmošanas temperatūru tomēr ir nozīme attiecīgās degvielas aplikšanā ar nodokli. Jau tādēļ vien iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi arī pēc reģionālās muitas un nodokļu direkcijas izvirzītajiem argumentiem nav acīmredzami nenozīmīgi sprieduma taisīšanai attiecīgajā tiesvedībā.

29. Tādēļ uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāatbild.

A – *Par pirmo jautājumu – papildu prasības degvielai*

30. Izvirzot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa galvenokārt vēlas noskaidrot, vai dalībvalstis drīkst noteikt vēl citas kvalitātes prasības dīzeļdegvielas tirdzniecībai, kas papildina degvielas direktīvā noteiktās.

1) Par atkāpi no degvielas direktīvas 5. panta

31. Saskaņā ar degvielas direktīvas 5. pantu neviena dalībvalsts nedrīkst aizliegt, ierobežot vai aizkavēt laist tirgū degvielu, kas pilnībā atbilst šīs direktīvas prasībām.

32. Pretēji Ungārijas un Grieķijas viedoklim, tādējādi tiek noteiktas ne tikai minimālās prasības. Drīzāk ir jāpiekrīt Komisijai, ka, neskarot degvielas direktīvas 6. panta drošības klauzulu [11], ir noteikts aizliegums direktīvas piemērošanas jomā veidot šķēršļus piekļuvei tirgum [12].

33. Šāda degvielas direktīvas interpretācija izriet ne tikai no tās teksta, bet atbilst arī tās juridiskajam pamatam un tās preambulas apsvērumos minētajam mērķim.

10 — Spriedumi *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 54. punkts) un *Quelle* (C-404/06, EU:C:2008:231, 19. un 20. punkts).

11 — Šajā ziņā skat. tālāk 36. un 45. punktu.

12 — Skat. spriedumu *Belgische Petroleum Unie* u.c. (C-26/11, EU:C:2013:44, 33. un 36. punkts).

34. Proti, sākotnēji degvielas direktīva tika pieņemta, pamatojoties uz EK līguma 100.a pantā (vēlāk – EKL 95. pants, tagad – LESD 114. pants) ietverto iekšējā tirgus kompetenci. Arī grozījumi, kas direktīvā veikti līdz pamatlietas faktisko apstākļu norises brīdim, it īpaši ar Direktīvu 2003/17, ir veikti, pamatojoties uz EKL 95. pantā noteikto iekšējā tirgus kompetenci. Visās redakcijās šī kompetence ļauj saskaņot dalībvalstu tiesību aktus. Tādējādi degvielas direktīvas preambulas 1. apsvērums kā savu mērķi paredz dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu, t.i., varbūtēju atšķirību novēršanu.

35. Šo degvielas direktīvas mērķi novērst šķēršļus tirdzniecībai nevarētu īstenot, ja dalībvalstis varētu brīvi paplašināt direktīvā paredzētās prasības degvielai. Līdz ar to degvielas direktīvas normas nav jāsaprot kā minimālās prasības, bet gan kā izsmeļošas normas [13].

36. Šo interpretāciju apstiprina degvielas direktīvas 5. panta aizlieguma normas un 6. panta drošības klauzulas, kas ir paredzēta jau iekšējā tirgus kompetencē, šobrīd – LESD 114. panta 10. punktā, reglamentējošais konteksts: degvielas direktīvas 6. pants ļauj dalībvalstīm šauri definētu nosacījumu gadījumā un ar noteikumu, ka tiek piemērota Eiropas testa metode, pieņemt stingrākas vides specifikācijas. To vēlreiz apliecina degvielas direktīvas preambulas 20. apsvērums, kurā paredzēts, ka, tikai ievērojot šajā direktīvā noteikto procedūru, dalībvalstīm vajadzētu ļaut noteikt, ka var pārdot tikai tādu degvielu, kuras vides specifikācijas ir stingrākas par šajā direktīvā noteiktajām.

37. Šīs stingrās prasības atkāpei no degvielas direktīvas ir vajadzīgas tādēļ, ka tajā nav noteiktas minimālās prasības, bet tā principā ir izsmeļoša [14].

38. Visbeidzot, atšķirībā no reģionālās muitas un nodokļu direkcijas nostājas, nav nekāda pamata tādiem mazumtirgotājiem kā *G. Balázs* liegt iespēju atsaukties uz degvielas direktīvas 5. pantu. Gluži otrādi, dalībvalstis šo aizliegumu bez problēmām varētu apiet, ja tas neattiektos uz mazumtirdzniecību.

2) Par direktīvas darbības jomu

39. Tomēr degvielas direktīvas 5. pantā noteiktais aizliegums ir spēkā tikai direktīvas darbības jomā [15]. Saskaņā ar 1. pantu tajā ietilpst *uz veselības aizsardzību un vides aizsardzību balstītas* tehniskās specifikācijas degvielai, ko izmanto autotransporta līdzekļu piespiedu aizdedzes iekšdedzes dzinēju un kompresijas aizdedzes iekšdedzes dzinēju darbināšanai [16].

40. No šā reglamentējošā konteksta saistībā ar degvielas direktīvas 1. pantu izriet divi secinājumi.

41. Kā jau esmu norādījusi savos secinājumos lietā *Belgische Petroleum Unie* u.c., degvielas direktīvas 5. pantā noteiktais aizliegums nav jāsaprot kā visaptverošs pamatbrīvību ierobežojumu aizliegums. Tādējādi degvielas direktīvas 5. pants neaizliedz ikvienu tiesību normām atbilstošas degvielas tirdzniecības ierobežojumu, tas drīzāk vispār var attiekties tikai uz *tehniskām* degvielas specifikācijām. Tas nozīmē, ka, piemēram, cenu regulēšana, noteikumi par degvielas reklāmu vai minerāleļļas produktu aplikšana ar nodokļiem neietilpst degvielas direktīvas 5. pantā paredzētajā ierobežojumu aizliegumā [17].

13 — Šajā ziņā skat. spriedumus Komisija/Dānija (278/85, EU:C:1987:439, 22. punkts) un *Cindu Chemicals* u.c. (C-281/03 un C-282/03, EU:C:2005:549, 44. punkts).

14 — Skat. spriedumus Komisija/Francija (C-52/00, EU:C:2002:252, 19. un 20. punkts), Komisija/Grieķija (C-154/00, EU:C:2002:254, 15. un 16. punkts) un *González Sánchez* (C-183/00, EU:C:2002:255, 28. un 29. punkts).

15 — Skat. spriedumu *Toolex* (C-473/98, EU:C:2000:379, 27. un nākamākie punkti) par tiesisko regulējumu ķīmijas jomā.

16 — Skat. manus secinājumus lietā *Belgische Petroleum Unie* u.c. (C-26/11, EU:C:2012:480, 43. punkts).

17 — Mani secinājumi lietā *Belgische Petroleum Unie* u.c. (C-26/11, EU:C:2012:480, 41. un nākamie punkti).

42. Attiecībā uz šo lietu jāpiebilst, ka degvielas direktīvas 5. pantā noteiktais aizliegums neattiecas pat uz visām tehniskajām degvielas specifikācijām, bet gan tikai uz 1. pantā minētajām tehniskajām specifikācijām, kas balstītas "*uz veselības aizsardzību un vides aizsardzību*". To apstiprina degvielas direktīvas preambulas 2. apsvērums, atbilstoši kuram Komisija savos priekšlikumos balstījās tikai uz augstu veselības aizsardzības un vides aizsardzības līmeni, savukārt iekšējā tirgus kompetences sakarā šajā kontekstā arī nosauktās "drošības" un "patērētāju tiesību aizsardzības" jomas netiek minētas.

43. Šīs abas jomas netika iekļautas degvielas direktīvas darbības jomā arī ar Direktīvām 2000/71 un 2003/17, ar kurām tika grozīta degvielas direktīva [18]. Gluži otrādi – arī Direktīvas 2003/17 preambulas 2. apsvērumā vēl joprojām ir minēta tikai "veselības aizsardzība un vides aizsardzība". Šajā ziņā jāpieņem, ka dīzeļdegvielas uzliesmošanas temperatūras specifikācijas gadījumā tieši "drošības" jēdzienam būtu īpaša nozīme, jo tas ietver arī preču tehnisko drošību [19].

44. Jaunākajā grozošajā Direktīvā 2009/30 gan ir ietvertas konkrētas normas par degvielas metālu piedevām, ko Tiesa ir klasificējusi pie patērētāju tiesību aizsardzības mērķa [20]. Tomēr ir šaubas par to, ka šo normu mērķis ir galīga patērētāju tiesību aizsardzības saskaņošana. Turklāt pamatlietā šīs normas vēl nav piemērojamas. Tādēļ šajā tiesvedībā Tiesai par tām nav jāizsaka savs viedoklis.

45. Atbilstoši šim degvielas direktīvas mērķim, kas attiecas tikai uz veselības aizsardzību un vides aizsardzību, tās 6. panta 1. punkta drošības klauzula ļauj dalībvalstīm papildinošā veidā paredzēt tikai tādas stingrākas *vides* specifikācijas, kas "aizsargā iedzīvotāju veselību konkrētā aglomerācijā vai aizsargā vidi konkrētā ekoloģiski vai vides jutīgā zonā". Proti, izņēmuma kārtā pieļaujamo dalībvalsts pasākumu mērķis arī līdz ar to aptver tikai veselības aizsardzību vai vides aizsardzību.

46. Tādēļ degvielas direktīva nesaskaņo specifikācijas attiecībā uz drošības un patērētāju tiesību aizsardzības aspektiem.

47. Tādējādi degvielas direktīvas 5. pants principā nepieļauj valsts tiesiskos regulējumus, kas saistīti ar degvielas tehniskām specifikācijām, kas balstītas uz veselības aizsardzību un vides aizsardzību, bet neskar tos, kas ir saistīti ar citām specifikācijām, it īpaši, ja to mērķis ir degvielas drošība vai patērētāju tiesību aizsardzība.

3) Par degvielas direktīvas 5. pantā noteiktā ierobežojumu aizlieguma piemērošanu

48. Ungārijā ir divi tiesību akti, kas reglamentē degvielu realizāciju – ministrijas noteikumi un Likums par akcīzes nodokli.

49. Saskaņā ar Ungārijas ministrijas noteikumu 9. punktu ar tiem ir transponētas degvielas direktīvas kvalitātes prasības, kādas tās noteiktas ar grozošo Direktīvu 2003/17. Pašos ministrijas noteikumos nav iekļautas prasības dīzeļdegvielai, kas būtu plašākas par degvielas direktīvas spēkā esošajā redakcijā noteiktajām, kā, piemēram, uzliesmošanas temperatūras maksimālais limits. Arī varbūtējas valsts vai Eiropas standartā ietvertas papildu kvalitātes prasības ministrijas noteikumos nav atzītas par tādām, kam ir saistošs juridisks spēks. Saskaņā ar ministrijas noteikumu 3. punkta 2. apakšpunktu ir spēkā tikai pieņēmums, ka par šo noteikumu prasībām atbilstošu uzskata degvielu, kas atbilst attiecīgajā laikā spēkā esošā valsts standarta vai līdzvērtīga Eiropas standarta prasībām.

18 — Turpretim jaunākajā grozošajā Direktīvā 2009/30, it īpaši pēc Parlamenta iniciatīvas, ir iekļautas arī normas, kuras Tiesa ir klasificējusi pie patērētāju tiesību aizsardzības mērķa; skat. spriedumu *Afton Chemical*, C-343/09, EU:C:2010:419, 48., 49., 55., 56., 88., 92. un 95. punkts. Tomēr šie grozījumi pamatlietā vēl nav piemērojami.

19 — Pipkorn, J., Bardenhewer-Rating, A., Taschner, H. C., no: von der Groeben, H., Schwarze, J., (red.), *Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, 6. izdevums, Bādenbādene: Nomos, 2003, 2. sējums, EKL 95. pants, 1436. lpp., 72. punkts; Tietje, S., no: Grabitz/Hilf/Nettesheim (red.), *Das Recht der Europäischen Union*, 43. papildinošais izdevums, 2011. gada marts, LESD 114. pants, 146. punkts; Kahl, no: Calliess/Ruffert (red.), *EUV/AEUV*, 4. izdevums, 2011, LESD 114. pants, 36. punkts; Leible/Schröder, no: Streinz (red.), *EUV/AEUV*, 2. izdevums, 2012, LESD 114. pants, 80. punkts.

20 — Spriedums *Afton Chemical* (C-343/09, EU:C:2010:419, 48., 49., 55., 56., 88., 92. un 95. punkts).

50. Tajā nav saskatāms degvielas direktīvas 5. panta pārkāpums.

51. Ungārijas standartā MSZ EN 590:2009, kas atbilst *CEN* standartam EN 590:2009, gan ir ietvertas papildu kvalitātes prasības, it īpaši uzliesmošanas temperatūras maksimālais limits, tomēr saskaņā ar Ungārijas standartizācijas likuma 6. panta 1. punktu valsts standarta piemērošana principā ir brīvprātīga.

52. Tomēr Ungārijas Likuma par akcīzes nodokli 110. panta 13. punktā ir ietverts regulējums par dīzeļdegvielas tirdzniecību. Atbilstoši tam degvielas uzpildes stacijas drīkst pārdot tikai dīzeļdegvielu, kas atbilst spēkā esošiem Ungārijas standartiem. Tādējādi saskaņā ar Ungārijas tiesībām attiecīgais standarts un tā papildu prasības kļūst saistošas.

53. Pirmajā brīdī gan šķiet, ka Likuma par akcīzes nodokli 110. panta 13. punktā ir reglamentēta tikai tirdzniecības kārtība, proti, kādas preces degvielas uzpildes stacijas drīkst pārdot. Tomēr, tā kā degvielas uzpildes stacija praksē ir vienīgā tirdzniecības vieta, ko izmanto galapatērētājs, tas faktiski skar dīzeļdegvielai izvirzītās prasības, kas nav uzskatāmas tikai par tirdzniecības kārtību [21].

54. Tomēr uzliesmošanas temperatūras tehniskā specifikācija nav balstīta uz veselības vai vides aspektiem, kas saskaņā ar degvielas direktīvas 1. pantu ir tās darbības jomas nosacījums, bet gan uz drošības aspektiem un patērētāju tiesību aizsardzību.

55. Materiāla uzliesmošanas temperatūra sniedz ieskatu par tā ugunsdrošību un sprādzienbīstamību, tātad būtisku preces drošības aspektu. Proti, tas atspoguļo zemāko temperatūru, kurā degviela izgaro tik lielā mērā, ka kopā ar gaisu var veidot uzliesmojošu maisījumu [22].

56. Turklāt visi lietas dalībnieki tiesas sēdē bija vienisprātis, ka standartā paredzētās uzliesmošanas temperatūras ievērošana ir svarīgs motoru un transportlīdzekļu drošības faktors. Šā rādītāja mērķis tādējādi ir arī patērētāju transportlīdzekļu aizsardzība pret bojājumiem.

57. Līdz ar to degvielas direktīvas 5. pants katrā ziņā nav piemērojams dīzeļdegvielas uzliesmošanas temperatūras specifikācijai.

58. Šim secinājumam atbilst fakts, ka Savienības likumdevējs grozošās Direktīvas 2009/30 preambulas 31. apsvērumā skaidri aicina atjaunināt *CEN* standartu EN 590:2004 un noteikt maksimālo limitu tiem tehniskajiem rādītājiem, kas nav iekļauti degvielas direktīvā, tostarp uzliesmošanas temperatūrai. Šāds aicinājums būtu grūti izprotams, ja degvielas direktīva nepieļautu šādas papildu prasības. Jo, lai gan *CEN* standarts pats par sevi nav saistošs, ir atbilstoši tajā ietvertos rādītājus padarīt par saistošiem – katrā ziņā, ciktāl tie nodrošina preces drošību.

59. Saskaņotu prasību neesamība degvielas specifikācijām, kas balstās uz drošības aspektiem, tomēr nepiešķir dalībvalstīm attiecībā uz degvielas laišanu tirgū neierobežotu rīcības brīvību, ieviešot šādas valsts tehniskās specifikācijas [23].

21 — Spriedumi *Canal Satélite Digital* (C-390/99, EU:C:2002:34, 30. punkts) un *Dynamic Medien* (C-244/06, EU:C:2008:85, 31. punkts).

22 — Par tehnisko definīciju skat., piemēram: http://www.urz.uni-heidelberg.de/saphelp/helpdata/DE/35/26bf45afab52b9e10000009b38f974/content.htm, pēdējo reizi skatīts 2015. gada 13. aprīlī.

23 — Ģenerāladvokātes V. Trstenjakas [*V. Trstenjak*] secinājumi lietā *Fra.bo* (C-171/11, EU:C:2012:176, 22. punkts), skat. spriedumus *Lidl Magyarország* (C-132/08, EU:C:2009:281, 45. punkts) un *Brandsma* (C-293/94, EU:C:1996:254, 10. un nākamie punkti).

60. Proti, ja kāda joma Savienības mērogā nav pilnīgi saskaņota, tad preces laišanai tirgū dalībvalsts var piemērot tikai prasības, kas atbilst no Līguma izrietošajām saistībām, it īpaši LESD 34. pantā un LESD 36. pantā noteiktajam preču brīvas aprites principam [24]. Turklāt saskaņā ar Direktīvas 98/34 8. pantu dalībvalstij pirms īstenošanas jādara zināms Komisijai jebkurš noteikumu projekts, ar kuru tehniskās specifikācijas kļūst saistošas, lai, balstoties uz noteikumiem par preču brīvu apriti, varētu veikt preventīvu kontroli [25].

4) Par atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu

61. Šādos apstākļos uz pirmo prejudiciālo jautājumu jāatbild, ka degvielas direktīva pilnībā saskaņo tikai tās dīzeļdegvielas tehniskās specifikācijas, kas balstās uz veselības aizsardzību un vides aizsardzību. Turpretim degvielas direktīvas 5. pantā noteiktais aizliegums neliedz dalībvalstij noteikt degvielas papildu specifikācijas, kas attiecas uz drošības aspektiem, piemēram, dīzeļdegvielas uzliesmošanas temperatūras maksimālo limitu.

B – *Par otro jautājumu – standartu saistošais raksturs līdztekus tehniskiem noteikumiem*

62. Izvirzot otro jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai no Direktīvas 98/34 1. panta 6. punkta "standarta" un 11. punkta "tehnisko noteikumu" definīcijas izriet, ka noteiktā jomā līdztekus saistošam tehniskam noteikumam vēl drīkst būt tikai "standarti", kuriem nav saistoša rakstura.

63. Šā jautājuma pamatā, domājams, ir apstāklis, ka saskaņā ar Direktīvas 98/34 1. panta 6. punktu "standartam" nav saistoša rakstura, turpretim "tehniskie noteikumi" saskaņā ar [1. panta] 11. punktu ir saistoši.

64. Ungārijā ir tieši saistoša dīzeļdegvielas tehniskā specifikācija, proti, ministrijas noteikumi, kuros transponēta degvielas direktīva. Tomēr, pamatojoties uz Ungārijas Likuma par akcīzes nodokli 110. panta 13. punktu, saistošs turklāt ir arī dīzeļdegvielas tirdzniecībai degvielas uzpildes stacijās piemērojamais Ungārijas standarts.

65. Šajā ziņā vispirms jākonstatē, ka saskaņā ar Direktīvas 98/34 8. panta 1. punkta 1. apakšpunktu arī standarts var kļūt saistošs, dalībvalstij tehniskajos noteikumos pārņemot visu starptautiskā vai Eiropas standarta, piemēram, *CEN* standarta, tekstu. Nav skaidrs iemesls, kādēļ valsts standartu gadījumā šāda pārņemšana būtu aizliegta, it īpaši, ja tie atbilst *CEN* standartiem.

66. Turklāt Direktīvā 98/34 nav iekļauts tiesiskais regulējums, kas dalībvalstij liegtu noteiktā jomā atzīt par saistošām vairākas tehniskās specifikācijas.

67. Arī standartu, kuriem nav saistoša rakstura, un saistošu tehnisko noteikumu nošķiršana neizslēdz iespēju, ka līdztekus eksistē vairāki saistoši tehniskie noteikumi. Šīs nošķiršanas mērķis ir tikai atšķirīgā informācijas sniegšanas kārtība, kas standartiem ir paredzēta Direktīvas 98/34 2.–6. pantā, bet tehniskiem noteikumiem – 8. un 9. pantā.

68. Ja vairāku tiesisko regulējumu vienlaicīga spēkā esamība pamatotu šaubas par attiecīgo standartu, kas jāievēro, Savienības tiesību jomā tas radītu jautājumus tikai tad, ja tiktu skarti Savienības tiesībās paredzētie tiesiskie regulējumi. Šajā lietā tas attiektos uz degvielas direktīvas specifikācijām, tomēr lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nekas neliecina, ka to piemērošana Ungārijā tiktu ierobežota. Katrā ziņā Direktīvā 98/34 nav neviena noteikuma par šāda veida tiesisko regulējumu pretrunām.

24 — Spriedums Komisija/Portugāle (C-432/03, EU:C:2005:669, 35. punkts). Skat. arī spriedumu *Toolex* (C-473/98, EU:C:2000:379, 33. punkts).

25 — Skat. spriedumus *CIA Security International* (C-194/94, EU:C:1996:172, 40. punkts), *Lidl Italia* (C-303/04, EU:C:2005:528, 22. punkts), *Sandström* (C-433/05, EU:C:2010:184, 42. punkts) un *Belgische Petroleum Unie* u.c. (C-26/11, EU:C:2013:44, 49. punkts).

69. Tādējādi uz otro jautājumu jāatbild, ka Direktīva 98/34 neliedz dalībvalstīm spēkā esoša tehniskā noteikuma gadījumā tiesību normā paredzēt, ka attiecīgajā jomā papildus pieņemts valsts standarts ir piemērojams obligāti.

C – *Par trešo jautājumu – pieejamība valsts valodā*

70. Izvirzot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai valsts standarts, kurš brīdī, kad tas iestādes skatījumā bija jāpiemēro, nebija pieejams valsts valodā, atbilst kritērijam par tā pieejamību plašai sabiedrībai, kas attiecībā uz valsts standartu ir noteikts Direktīvas 98/34 1. panta 6. punktā.

71. Šis jautājums radās tādēļ, ka atbilstoši lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu sniegtajai informācijai pārkāpuma brīdī Ungārijas standarts MSZ EN 590:2009 nebija pieejams ungāru valodā, bet tikai angļu valodā.

72. Atsevišķi aplūkojot, nav skaidrs, ciktāl sprieduma taisīšanai pamatlietā ir būtiski, vai Ungārijas standarts atbilst Direktīvas 98/34 1. panta 6. punkta definīcijai. Es šo jautājumu drīzāk saprotu tādējādi – vai Direktīva 98/34 liedz būt saistošai tādai tehniskai specifikācijai, kas nav pieejama plašai sabiedrībai, jo tā nav pieejama valsts valodā.

73. Šajā ziņā vispirms šaubas rada apstāklis, vai pieejamība plašai sabiedrībai Direktīvas 98/34 1. panta 6. punkta izpratnē paredz pieejamību valsts valodā. Proti, kritērijs par pieejamību sabiedrībai tiek minēts ne tikai kontekstā ar valsts standartiem, bet arī saistībā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Abi pēdējie minētie standartu veidi lielākajā daļā dalībvalstu tomēr nebūs pieejami valsts valodā. *CEN*/*CENELEC* oficiālās valodas ir vācu, angļu un franču valoda [26]. Turklāt netiek prasīts, lai standarts būtu pieejams visās trijās valodās. Ņemot vērā, ka Savienības likumdevējam šo apstākli vajadzētu zināt, nevar uzskatīt, ka pieejamība plašai sabiedrībai paredz pieejamību attiecīgās valsts valodā.

74. Katrā ziņā šajā lietā nav jālemj par to, vai tas attiecas arī uz valsts standartiem. Tā tas ir tādēļ, ka pamatlieta neskar standarta kā nesaistoša rakstura tehniskās specifikācijas iedarbību, bet gan standartā ietverto specifikāciju *saistošo raksturu*. Tātad runa ir par tehnisko noteikumu iedarbību Direktīvas 98/34 1. panta 11. punkta izpratnē.

75. Tomēr tehnisko noteikumu definīcijā nav ietverts nedz pieejamības plašai sabiedrībai elements, nedz norāde uz noteikuma valodu. Arī citādi no Direktīvas 98/34 neizriet nekāds tiesiskais regulējums par tehnisko noteikumu piemērojamību, kas attiektos uz valodu, kādā tie ir formulēti.

76. Tādējādi uz trešo jautājumu jāatbild, ka Direktīvā 98/34 nav ietverta prasība dalībvalstīm nodrošināt tehnisko noteikumu pieejamību attiecīgajā valsts valodā.

V – **Secinājumi**

77. Tādēļ ierosinu Tiesai prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā sniegt šādu atbildi:

1) Direktīva 98/70/EK, kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1882/2003, pilnībā saskaņo tikai tās dīzeļdegvielas tehniskās specifikācijas, kas balstās uz veselības aizsardzību un vides aizsardzību. Turpretim Direktīvas 98/70 5. pantā noteiktais aizliegums neliedz dalībvalstij noteikt degvielas papildu specifikācijas, kas attiecas uz drošības aspektiem, piemēram, dīzeļdegvielas uzliesmošanas temperatūras maksimālo limitu;

26 — Skat. *CEN*/*CENELEC* Reglamenta 2. daļas 8. sadaļu – Kopēji standartizācijas darba noteikumi, http://boss.cen.eu/ref/IR2_D.pdf, pēdējo reizi skatīts 2015. gada 13. aprīlī.

2) Direktīva 98/34/EK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, kā arī informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2006/96/EK, neliedz dalībvalstīm spēkā esoša tehniskā noteikuma gadījumā tiesību normā paredzēt, ka attiecīgajā jomā papildus pieņemts valsts standarts ir piemērojams obligāti;

3) Direktīva 98/34 neprasa dalībvalstīm nodrošināt tehnisko noteikumu pieejamību attiecīgajā valsts valodā.